

## Forord ved Nasser Fard

*Den Iranske Evangeliske Kirke i Oslo*

Gjennom min første fordypning i Bibelen, etter konverteringen, gjorde jeg følgende svært interessante og underlige oppdagelser: Landet Iran (Persia) er nevnt mange ganger i Bibelen. Navnene til de første fire persiske kongene – Kyros, Darius, Xerxes og Artaxerxes – og deres oppdrag står sentralt i Det gamle testamentet. Dette viser at Gud har virket i dette landet og dette folket gjennom mer enn 2500 år.

Jeg reiste til Israel som en del av teologistudiet mitt. Det ga meg en ny identitet. Jeg forsto at forfedrene mine var til stede i Jerusalem på pinsedagen, da Peter talte. Mange av mine forfedre ble omvendt og tok imot Jesus som sin Gud og frelser. Dette betyr blant annet at Bibelen og kristentroen ikke bare er for Vesten. Tvert imot var kristendommen vår identitet før den nådde Vesten. Det er bare Bibelen som forteller oss at Gud ga kong Kyros (Korrush), Irans første konge, i oppdrag å sette jødene fri fra fangenskapet i Babylon og deretter legge veien til rette slik at jødene fikk mulighet og støtte til å reise tilbake til sitt land og gjenoppbygge templet. Daniel, Ester, Esra, Nehemja, Haggai og Zakaria er også profeter og forfattere av Det gamle testamentet, og var alle borgere av Iran. I dåpen hadde jeg fått et kall til å presentere Jesus for mitt folk, og etter denne reisen til Israel var det en stor ære å jobbe som kristen blant iranere.

Siden midten på 1980-tallet har mange iranere konvertert, og de er i dag den innvandrerguppen (i Norge) med flest konverte-

ringer fra islam til kristendommen. I vårt arbeid i Oslo har jeg møtt mange sterkt søkende, som har fortalt at de startet å lese i Bibelen på grunn av omsorgen, diakonien og kjærligheten de hadde opplevd fra kristne.

Som pastor i Den Iranske Evangelisk Kirke i Oslo har jeg fått være med på å døpe over 90 iranere siden 1992. Hadde jeg gjort det i Iran, ville det uten tvil ført til dødsdom. På tross av at loven i Iran forbyr konvertering fra islam til kristen tro, vokser kirken både i og utenfor Iran. I andre skandinaviske og europeiske land skjer akkurat det samme som vi opplever i Oslo. Noen samles i egne persisktalende fellesskap, men mange har også funnet et hjem i norske kirker og forsamlinger. Dette ser vi har skjedd over hele landet.

I de fleste byer i Iran finnes det også en eller flere undergrunnskirker der mennesker samles i små celler eller husfellesskap. En årsak til at iranere med muslimsk bakgrunn nærmer seg kristendommen, kan også være måten Gud ser ut til å virke blant dem på; ofte gjennom drømmer, syner eller mirakler. En del opplever å ha sett en hvit skikkelse eller en engel som ber dem lese i de kristnes bok, eller oppsøke de kristne. I møte med Bibelen eller i samtale med kristne faller så brikkene på plass. I utgangspunktet ligger det nok en åpning for dette i den persiske kultur, noe Gud ser ut til å bruke.

I bakgrunnen klinger også en gammel profeti fra Jeremia 49,38–39 som betyr mye for mange kristne iranere: «Jeg setter min tronstol i Elam [Iran] og utrydder konge og høvding, lyder ordet fra Herren. Men til sist, i dager som kommer, skal jeg vende lagnaden for Elam, lyder ordet fra Herren.»

Det store blant iranere, etter min erfaring, er at uansett hvem jeg snakker med om Jesus, får jeg aldri negative eller umodne reaksjoner, selv om de er såkalte muslimer! Tvert imot, det er en stor respekt for Jesus. Jeg har fått samme bekreftelse fra andre evangelister også. Dette er et tegn på at iranske muslimer er annerledes enn andre muslimer. Gud virkelig virker blant dette folkeslaget.

Antall konvertitter fra islam til kristendom var ikke flere enn 250 før revolusjonen i 1979, men dette tallet har økt flere hundre gan-

ger. Den store velsignelsen etter revolusjonen har vært den enorme konverteringen og veksten av iranske kristne. Det var ikke en eneste iransk kirke utenfor Iran før revolusjonen i 1979, men nå finnes det minst 300 kirker som betjenes av iranske teologer.

Jeg husker godt da en gammel mann i 80-årene som hadde kommet til Norge på besøk, ble med datteren til vår kirke. Etter prekenen kom han til meg og sa følgende: «Alt det du sa om Gud og Guds ord, var sant!» «Hvordan vet du det?», spurte jeg. «Jeg kjenner det i mitt hjerte», svarte han. Etter en samtale ville han bli døpt før han skulle reise tilbake til Iran.

Etter mitt syn er begrepet konvertering på en måte litt uforståelig for iranere. For 1400 år siden ble vi tvunget av arabere til å ta imot islam. Historisk sett er ikke denne religionen vår identitet. Ingen av oss valgte islam, og ingen barn i Iran velger islam etter fødselen heller. Alle arver den etter sine foreldre automatisk, om de vil eller ikke, uten å vite hvem Allah er og hva som står i Koranen.

Våre foreldre og besteforeldre kjente heller ikke til innholdet i Koranen. Konvertering gjelder dermed ikke oss som aldri var muslimer, så fenomenet *apostasi*, eller frafall, har ingen betydning. Vi kristne har bare gjenfunnet vår identitet! Med dette mener jeg at når iranere blir kristne, plasseres de der de hører til. Dermed har jeg litt problemer med å forstå at jeg blir kalt for konvertitt, for vi har aldri valgt islam som vår vei.

Jeg har studert Koranen i flere år, og når jeg prøver å utveksle tanker rundt Koranen og Jesus, forstår nesten ingen muslimer hva jeg snakker om! Ingen av muslimene jeg har snakket med, vet hva som står i Koranen, heller ikke lærde mullaer!

Gud har brukt Iran før, og har ifølge Jeremia 49,39 en plan gjennom alt som skjer i Iran og Midtøsten. Vil du være en medarbeider med den store spesialisten, Den hellige ånd, og bære stafettpinnen videre?

Jeg er så dypt takknemlig for alle våre ikke-iranske søstre og brødre som er med på å gi evangeliet videre. Ikke minst takker jeg vår bror Stig Magne Heitmann for hans engasjement, visdom, kjærlighet

og bidrag både i organisasjonen Åpne Dører og for spredning av evangeliet blant persisktalende gjennom mange år etter revolusjonen i Iran.

Johannes 9,4  
Nasser Fard  
Oslo, juni 2017

## Forord av Morten Askeland

Stig Magne Heitmann har de beste forutsetninger for å skrive om konvertitter. Gjennom sitt arbeid som prest, pastor og lærer på en større bibelskole, har han tilegnet seg stor teologisk tyngde. Og som leder i Kristent Interkulturelt Arbeid (KIA) har han stiftet bekjentskap med, og arbeidet for konvertitter i Norge. I senere tid har Åpne Dører hatt glede av hans kompetanse og engasjement – først som generalsekretær og nå som faglig leder. Heitmann har i dag dyptgående kjennskap til presset som møter konvertitter i mange land.

Boken *Konverittene* oppleves som høyaktuell. De siste årene har vi til stadighet hørt om mennesker som skifter tro. Ofte skjer dette med store omkostninger for den enkelte og menneskene rundt. Sett fra utsiden reiser fenomenet en rekke spørsmål: Hvorfor konverterer de? Hvordan reagerer familie og omgangskrets? Og hvilke refleksjoner gjør de rundt denne prosessen?

Stig Magne gjør en god jobb i denne boken idet han lar konvertittene komme til orde. Historiene er deres egne, og vi får et innblikk i deres situasjoner. Dette er enkeltmenneskene som ofte ligger gjemt i statistikken, og boken formidler deres håp og lengsler.

Det norske samfunn har tatt imot noen av disse konvertittene, andre er på flukt. Forhåpentligvis vil du som leser både oppmuntres og utfordres av historiene de forteller.

Morten Askeland  
Generalsekretær  
Åpne Dører

## Forord av Anne Lise Søvde Valle

*leder i NORME*

I boken *Konvertittene* gjengir Stig Magne Heitmann troshistorier til et utvalg kristne med muslimsk bakgrunn. Han skriver med et varmt og ekte engasjement. Historiene er både inspirerende og rørende. Som andre bøker starter denne med første kapittel, men boken kunne nesten like godt startet med kapittel 29 i boken Apostlenes gjerninger fra Bibelen. For fortellingen om hva Gud gjør i møte med troende med muslimsk bakgrunn, står ikke tilbake for noe i forhold til det Lukas beskriver der.

Når man hører disse, kunne det vært fristende med en tordentale mot norske myndigheters håndtering av konvertitter. Både utlendingsmyndigheter, norsk politi og mottaksledere ser ut til å ta for lett på deres sikkerhet. Allikevel sier flere av disse modige troende at de ikke er bitre. De er derimot helt overbevist om at de er i Gud hender, uansett om de blir trodd eller ikke. Her har noen av oss litt å lære.

Vi har også mye å lære av deres frimodighet. Iblant har jeg lurt på om det er vår vestlige innadvendte måte å være kristne på som gir utlendingsmyndighetene forståelsen av at det er ok å sende konvertitter tilbake til land som Iran, med beskjed om bare å holde troen for seg selv ... *for det er jo slik man lever ut den kristne troen, her i Norge – inni seg.*

Uansett, å følge Jesus er ikke for pyser. Det er for dem som er modige, og villige til å betale prisen. Og dessverre er prisen for mange kristne fra Midtøsten svært høy. Jesus sa: «Salige er de som

blir forfulgt for rettferdighets skyld, for himmelrike er deres» (Matt 5,10–12).

Disse troende er også en profetisk røst for den globale kirke. Om de siste tiders tegn sa Jesus: «Da skal de utlevere dere til forfølgelse og slå dere i hjel; ja, dere skal hates av alle folkeslag for mitt navns skyld» (Matt 24,9), og «Ja, det kommer en tid da de som slår dere i hjel, skal tro at de utfører en tjeneste for Gud» (Joh 16,2).

Når jeg ber for de forfulgte kristne, spør jeg: «Hvor lenge, Herre?» (som Jeremia i kap. 47,6).

Det samme spørsmålet hører vi martyrene stille i Johannes' åpenbaring 6,9–10: «Da Lammet brøt det femte seglet, så jeg under alteret sjelene til dem som var blitt slaktet for Guds ords skyld og for sitt vitnesbyrd. De ropte med høy røst: «Herre, du hellige og troverdige, hvor lenge vil du vente før du holder dom og lar straffen for vårt blod komme over dem som bor på jorden?» Svaret synes å være inntil Jesus kommer igjen.

Den forfulgte menighet gir oss dermed et himmelvendt perspektiv. Vårt hjem er ikke her på jorden, men i himmelen sammen med Jesus. Vårt fedreland er ikke av denne verden. Og det er nettopp der hjemme vi skal møte alle Hans etterfølgere, som søsken og familie, i et tilbedelsesfellesskap som ikke begrenses av språklige og geografiske barrierer.

## Innledning

Det er ikke lenge siden det ble sagt i de fleste vestlige kirker og misjonsorganisasjoner at ingen er så lite mottakelige for evangeliet, det vil si det kristne budskapet, som muslimene. I dag kan vi sannsynligvis si: Ingen er så åpne for evangeliet som *store grupper* av muslimer. Det er mange kristne vekkelse i muslimske land. I denne boken skal vi høre noen enkeltmennesker fortelle hvordan de har møtt Jesus.

### **DET SKRIVES KIRKEHISTORIE I IRAN**

Operation World ([www.operationworld.org](http://www.operationworld.org)) 2014 rapporterte at Iran hadde den prosentvis høyeste kirkeveksten i verden det foregående året, med 19,6 prosent. Selv om det den gang bare var 0,51 prosent av befolkningen som bekjente kristen tro, bekymret selvfølgelig den sterke veksten landets politiske og religiøse myndigheter. Den sterke veksten fant og finner fortsatt sted i husmenighetene, og den fortsetter med samme styrke. Antall nye kristne med muslimsk bakgrunn kan ingen fastslå med sikkerhet. Noen sier 800 000, andre mener det kan være tre millioner. Ja, jeg har hørt en tidligere imam ved et universitet, som nå er kristen, si at det er enda flere millioner!

Kristne med muslimsk bakgrunn som nettopp hadde flyktet fra Iran til Tyrkia, fortalte meg i mai 2017 at det finnes to «bevegelser» blant unge iranere. Den ene består i at mange eksperimenterer med narkotiske stoffer. De ser ingen fremtid i Iran, de er lei av livet under islamsk kontroll, de har mistet troen på religionen og har ikke

lenger noen tillit til myndighetene. Den andre bevegelsen består av unge mennesker som lengter etter sannheten. De tror ikke lenger på islam og islams gud, men tror at det finnes en ukjent gud. Mange finner denne Gud i Jesus.

Boka *Too many to jail – The Story of Iran's new Christians*, utgitt i 2014, forteller mer om denne bemerkelsesverdige kirkeveksten. De eldste kirkene i Iran er den armenske og den assyriske. På 1800-tallet kom presbyterianske og anglikanske misjonærer til Iran. Misjonærene bygde kirker og etablerte skoler og sykehus i alle større byer. Men til tross for stor innsats var de tallmessige resultatene små.

Etter Khomeinis sjia-muslimske revolusjon i 1979, forandret forholdene for kirken seg dramatisk. Det ble forbudt å forkynne evangeliet for muslimer. Sharia-lovgivning skulle gjelde på alle livets områder, men dødsstraff for frafall fra islam ble ikke implementert i lovverket. En dommer kunne imidlertid med godkjenning fra de religiøse lederne idømme dødsstraff. De tradisjonelle kirkene, samt Assemblies of God, fikk imidlertid drive sin virksomhet. I 1987 regner en med at det bare var 500 mennesker med muslimsk bakgrunn med i de tradisjonelle kirkene. Khomeini hadde lovet religionsfrihet, og så lenge det var status quo i kirkene, så det ut som han holdt sitt løfte. Men de som kjente islams lære på dette punktet, skjønte naturligvis også hva Khomeini mente med «religionsfrihet». Den inkluderte absolutt ikke konvertering bort fra islam til en ny tro.

I 1993–1994 skjedde det dramatiske ting. Flere kirkeledere ble arrestert og fengslet, dømt for apostasi<sup>1</sup> og andre forhold, som å ha forkynt det kristne budskapet til muslimer. Noen ble dømt til døden, henrettet eller drept. Det ble iverksatt streng overvåkning av kirkene, og det ble lagt ned forbud mot å forkynne det kristne budskapet på persisk (farsi). Store deler av kirken ble som resultat en undergrunnskirke.

Men kirkens nærvær i Iran ble på ingen måte knekt ved dette. Tvert imot. I 2007 regner en at antall kristne med muslimsk bakgrunn hadde vokst til 100 000. I 2014 anslo en tallet til mellom

---

<sup>1</sup> apostasi = frafall

370 000 og 700 000, men det er umulig å vite eksakt antall fordi menighetene må være ekstremt varsomme med informasjon. Fortsetter veksten som hittil, anslår svært nøkterne beregninger at det vil finnes én million kristne i Iran i 2020. Men som allerede nevnt, tallet kan være langt større allerede nå.

Hvorfor skjer denne enorme veksten? Millioner av iranere er desillusjonerte. Khomeinis løfte om et sjia-muslimsk paradys har ikke slått til. Tvert imot. Iranere i store mengder er blitt ateister, Baha'itroende (den mest forfulgte religiøse minoriteten i Iran), tilhengere av den tradisjonelle zoroastrisme-religionen – og altså kristne.

Hvordan skjer den kristne veksten? Den skjer på mange måter. Ikke få konvertitter kan fortelle at deres første møte med Jesus har skjedd gjennom et syn eller en drøm. På Youtube finnes mengder av slike vitnesbyrd under «Muslims4Jesus». Andre forteller om dyp lengsel etter Gud. Andre igjen har hørt en frimodig kristen fortelle sin historie om veien fra islam til kristen tro.

Iranere spør etter Bibelen og kristen litteratur som aldri før. Elam Ministries forteller at 1,2 millioner kopier av Det nye testamentet er smuglet inn i Iran de siste ti årene. I 2011 ble 14 000 bibler og 29 000 nytestamenter bragt inn i landet. I 2013 steg tallene til 84 000 bibler og 145 000 nytestamenter. I 2014 publiserte Elam Ministries en ny bibeloversettelse på moderne persisk, og målet er å bringe en million eksemplarer av Det nye testamentet og hundretusener av bibler inn i Iran.

Den persiskspråklige tv-kanalen Mohabat registrerte at 246 muslimer sa ja til å tro på Jesus gjennom deres sendinger i 2012. I 2013 steg tallet til 946. I samme tidsrom steg antall spørsmål om informasjon om kristen tro fra 105 000 til 173 000. Sat-7 sitt persiskspråklige program registrerer samme utvikling. 9000 seere ba om kristen undervisning i 2010, mens tallet var 32 000 i 2013. Iran Alive Ministries sender tv-program døgnet rundt. Over 50 millioner iranere har tilgang til satellitt-tv. Den kristne internett-tjenesten Farsinet forteller om en økning av henvendelser fra 200 000 i 1996 til 13 millioner i 2006 til 20 millioner i 2014.

Enda en årsak er veksten i antall husmenigheter. Særlig unge mennesker har sluttet seg til disse nye husmenighetene. Direktøren for religiøs propaganda og opplæring i Iran sa følgende i byen Qom i 2005: «Hver dag vender 50 unge iranere seg i hemmelighet til kristen tro i landet vårt. Kristendommen er blitt ekstremt aktiv i akademiske sirkler.»

Boka *Too many to jail* gir oss også en svært informativ oversikt over arrestasjoner, fengslinger og dommer for disse nye og frimodige kristne iranerne. FN har presentert en lignende liste over de samme navnene. Boken *Fanget i Iran* om de to unge kristne kvinnene Maryam og Marzieh forteller historien om hvordan evangeliet om Jesus forkynnes, kristnes kjærlighet skaper forandring og hvordan det dannes menigheter til og med i Evin-fengselet.

I en artikkel fra World Watch Monitor 22. august 2017 refereres det til informasjon fra Mohabat News, en nyhetstjeneste drevet av kristne iranere. Der fortelles det hvordan religiøse muslimske ledere i Iran er bekymret for den sterke kristne veksten blant unge iranere. Ayatollah Alavi Boroujerdi er bekymret over det høye antallet studenter i den religiøst viktige byen Qom som blir kristne og blir med i husmenigheter. Hans bekymringer deles av en annen høytstående muslimsk leder, Ayatollah Makarem Shirazi. De er også bekymret for kristendommens popularitet i Mashhad, et viktig sted for sjiamuslimske pilegrimer. Derfor har de sendt et stort antall muslimske lærere til området for å forhindre videre kristen vekst.

En iransk representant for menneskerettighetsorganisasjonen *Artikkel 18* sier at de iranske myndighetene ser på konvertering til kristendommen som en konstant trussel mot den iranske republikkens islamske identitet. «De frykter virkelig kristendommens vekst», sier han. «Dersom flere og flere iranere vender om til kristen tro, vil det islamske regimet som er basert på islamsk teokrati, miste sin legitimitet.»

I et forsøk på å stanse den kristne veksten i Qom og Mashhad har myndighetene arrestert og fengslet et stort antall konvertitter, men like fullt blir mange kristne og danner nye husmenigheter.

Det skrives kirkehistorie i Iran. Noen av enkeltmenneskene i den store bevegelsen har funnet veien til Norge og Europa. Noen av dem skal du få møte i denne boken. Historiene deres er gjenfortalt så nøyaktig som mulig. De som har fortalt historiene, har lest igjennom teksten. Der de selv ikke har vært i stand til å lese norsk, har noen av deres nærmeste lest teksten og ofte oversatt den til farsi for dem. Det har imidlertid ikke vært mulig å kontakte alle som er omtalt, og derfor er noen bare nevnt ved fornavn. Det har heller ikke vært mulig å foreta en faktasjekk på alle punkter. Norske myndigheter omtales noen ganger. I historiene snakker «konvertittene» ærlig om sine opplevelser, men vi erkjenner at utlendingsmyndigheter og ledelser ved asylmottak har en krevende oppgave i møte med mange vanskelige saker.

## Kapittel 1

# «Riddah» – frafall fra troen

### APOSTASI

*Apostasi* er et ofte brukt gresk ord som betegner frafall fra tro og religion. På arabisk heter det «riddah». Dette er et viktig begrep i islamsk teologi og tenkning. En muslim kan regnes som frafallen enten gjennom ord han ytrer, gjerninger han gjør eller påbudte religiøse handlinger han lar være å utføre. Det er ikke uvanlig at muslimer beskylder hverandre for å ha falt fra den sanne lære. En sunnimuslim kan anklage en sjiamuslim og motsatt. Religiøse ledere kan utstede ulike fatwaer<sup>2</sup> mot frafalne, slik ayatollah Khomeini gjorde mot Salman Rushdie etter at han publiserte boken *Sataniske vers*. Lokale religiøse ledere utsteder ofte fatwaer om frafall mot muslimer som ytrer seg mot eller bryter islams regler og tro. I offentlige diskusjoner kan motstandere lett vint slenge beskyldninger mot hverandre om «riddah» hvis de kan skåre poeng på den måten.

«Riddah» inkluderer også konvertering til annen tro når personen er født muslim eller har sluttet seg til islam ved å fremsi trosbekjennelsen. I for eksempel Afghanistan og Somalia regnes alle innbyggere som muslimer. I Saudi-Arabia, andre land på den arabiske halvøy og Maldivene er det bare fremmedarbeidere og andre

---

<sup>2</sup> Fatwa, juridisk vurdering; i islamsk rettslære er juridisk vurdering av hva som i en gitt sak er i overensstemmelse med islamsk lov. Denne vurderingen kan gis skriftlig eller muntlig, og er ikke bindende – dette til forskjell fra en dom (hukm). En fatwa utstedes av en mufti (en mujtahid i sjia-islam) og er alltid formet som svar på et spørsmål som er blitt reist av en person, gruppe eller institusjon. (Kilde: Store norske leksikon)

utlendinger som kan være ikke-muslimer. Enhver saudier eller innbygger på Maldivene er per definisjon muslim. I Iran er alle persere å regne som muslimer. Det er bare assyrere og armenere som regnes som kristne. De har assyriske og armenske navn, og de har stempel i passene som sier at de er kristne. Alle med persiske navn og persiske foreldre regnes som muslimer, og sharialovene gjelder også for dem som fornekter islam som sin religion. I Sudan arbeider myndighetene for å gjennomføre et program med én stat, én religion, ett språk og én kultur. Det betyr at Sudan skal være en islamsk stat, at alle innbyggerne skal bekjenne seg som muslimer, at arabisk – Koranens språk – skal være språket til alle innbyggerne og at islam skal prege all kultur og all lovgivning.

«Riddah» inkluderer ikke bare avsvergelse av islam og konvertering til en annen tro, men også fornektelse av fundamentale deler av islams trosbekjennelse, slik som spørsmålet om hvem Allah er, eller ord og handlinger som kan karakteriseres som blasfemi mot Allah, Muhammed og Koranen. «Riddah» kan i verste fall straffes med døden. Det skjer noen ganger gjennom en rettsavgjørelse, andre ganger ved at lokale muslimer eller radikale islamister utfører henrettelser, men kanskje hyppigst ved æresdrap fra familiemedlemmer.

### STRAFFEN FOR «RIDDAH» ER HENRETTELSE

Majoriteten av lærde muslimer, både innen sunniislam og sjiaislam, har gjennom historien hevdet at straffen for en voksen mann som var skyldig i «riddah», var henrettelse. «Riddah» var å betrakte ikke bare som et religiøst frafall, men også som forræderi. Den skyldige skulle gis en periode til å omvende seg og vende tilbake til islam. Hvis så ikke skjedde, skulle straffen fullbyrdes. I islamske stater i dag kan frafall fra islam og konvertering til annen tro dømmes som høyforræderi mot staten, eller som det ofte heter i dommer i Iran: «en trussel mot nasjonal sikkerhet». Majoriteten av islamske jurister som selvsagt også først og fremst er eksperter på sharia, islamsk lov, lærer at «riddah» er en forbrytelse som skal eller kan straffes med døden.



Sure 88 i Koranen slår fast at det «ikke er noen tvang i religionen». Det er et vers en kan høre ofte fra dem som mener at islam gir frihet til å tro og tenke som en selv mener er riktig, helt i samsvar med artikkel 18 om trosfrihet i FNs Menneskerettighetserklæring. Og en del moderne muslimske lærde hevder at «riddah» ikke skal straffes – i alle fall ikke med døden. Når en leser ordet om at «det ikke er noen tvang i religionen» i sin sammenheng og i en islamsk kontekst, betyr det ikke at en muslim har rett til å kritisere islam eller ytre seg blasfemisk mot Allah, islam, Koranen eller Muhammed på noen måte. Og ser en på islams historie, har ikke-muslimske minoriteter ofte ikke hatt annet valg enn å underordne seg islam – for eksempel som kristne og jøder med dhimmistatus<sup>3</sup>. De stilles overfor valget mellom å betale en særskatt, forlate et område som er inntatt av muslimer, konvertere til islam eller risikere å bli drept.

I boken *Kampen for trosfriheten* (Åpne Dører 2016) skrev jeg om forholdet mellom FNs Menneskerettighetserklæring og den islamske Kairo-erklæringen om menneskerettigheter i islam. Av Kairo-erklæringen fremgår det tydelig at islams forståelse av trosfrihet er noe ganske annet enn den FNs erklæring står for. Derfor er islams «riddah»-teologi i klar konflikt med FNs forståelse av trosfrihet. Kairo-erklæringen på sin side hevder at FNs trosfrihetsforståelse er preget av jødisk-kristen tenkning, noe som i og for seg er riktig. FNs Menneskerettighetserklæring er laget av mennesker i en bestemt situasjon i historien, hevder Kairo-erklæringen. Koranen og islam er derimot gitt av Allah fra himmelen, og er derfor gyldig til alle tider.

En som begår «riddah», er en «murtadd» – en apostat eller frafallen – og dermed forræder og en trussel mot det muslimske samfunnet. Lovene i alle muslimske land eller islamske stater bygger på sharia, men de kan være utformet på noe forskjellig vis. En «murtadd» kan straffes med henrettelse (som for eksempel i Saudi-Arabia og Maldivene), eller han kan ha rett til å forlate sin tro uten å bli stilt

<sup>3</sup> Dhimmi, islamsk juridisk term i sharia-retten, betegner ikke-muslimer i et samfunn som styres etter sharia-rettens prinsipper. Betegnelsen anvendes først og fremst om jøder og kristne. (Kilde: *Store norske leksikon*)

for retten (som for eksempel i Indonesia og Tyrkia). I 2013 var det 23 land med muslimsk majoritetsbefolkning som hadde «riddah»-lover som en del av straffelovgivning. I 2014 fastslo lover i Afghanistan, Brunei, Mauritania, Qatar, Saudi-Arabia, Sudan, De forente arabiske emirater og Jemen at apostasi skulle straffes med døden. Blasfemilovene i enkelte land medfører også at en kan bli dømt for andre ting enn fornektelse av islam. En kan for eksempel anklages for forakt for islam, Allah, Koranen eller Muhammed. Det gjelder blant annet Egypt og Pakistan.

Ekstreme islamske grupper vil alltid kjempe for strengeste forståelse av sharia. I årene 1985–2006 ble fire mennesker henrettet av myndighetene for «riddah»: én i Sudan i 1985, to i Iran i 1989 og 1998 og én i Saudi-Arabia i 1992. Hvor mange som blir drept av ekstreme jihadistgrupper som Al-Shabaab i Somalia, klanledere og familiemedlemmer, er det umulig å si.

«Den arabiske våren» i 2010–2012 førte til en større bevissthet og et større mot til å diskutere islam. Mange, særlig unge i land som Tunisia og Egypt, våget å diskutere spørsmålet om muligheten til å frasi seg troen på islam på sosiale medier.

### HVA SIER KORANEN OG HADITH OM «RIDDAH»?

I Koranens Sure 3,90 heter det at «for dem som fornekter troen [=islam] etter at de har akseptert den, og så legger noe til sin fornektelse av troen, – aldri vil deres omvendelse bli godtatt. De hører til blant dem som har gått seg bort.»<sup>4</sup>

I Sure 4,89 står det at når noen «ønsker å fornekte troen [...] og de vender seg bort [fra islam], grip tak i dem og drep dem over alt hvor dere finner dem».

Videre heter det i Sure 9,66: «Kom ikke med noen unnskyldninger. Dere har fornektet troen etter at dere hadde akseptert den. Hvis Vi [=Allah] tilgir noen av dere, vil vi straffe andre fordi de er i sine synder.» Og i Sure 16,106 heter det om dem som først har sluttet seg

<sup>4</sup> Oversettelsene til norsk er mine, stort sett fra engelsk.

til islam, men så vender seg bort: «Den som ikke tror på Allah etter at han har trodd [...] den som åpner sitt bryst for vantro, over dem er Allahs vrede, og de skal få en forferdelig straff.»

Flere utsagn i Hadith (utsagn av Muhammed) sier enda sterkere ting om «riddah». I kontrast til Koranen kan utsagnene i Hadith være ganske konkrete. I de viktigste kildene til sunni-islam er straffen for «riddah» beskrevet slik: «Allahs apostel [Muhammed] sa: Blodet til en muslim som bekjenner at ingen annen skal tilbes utenom Allah og at jeg er hans utsending [apostel], kan ikke bli utøst unntatt i tre tilfeller: dersom han er en morder, han er en gift person som begår illegale seksuelle handlinger eller han vender seg bort fra islam [= en «murtadd»] og forlater muslimene» (al-Bukhari 9).

Al-Bukhari (4:52:260) gjengir også dette utsagnet av Muhammed: «Ali brente noen mennesker. Nyheten nådde Ibn Abbas, og han sa: «Hadde jeg vært i hans sted, ville jeg ikke ha brent dem, for profeten har sagt: 'Straff ikke noen med Allahs straff. Jeg ville uten tvil ha drept dem, for profeten har sagt: Hvis noen [= en muslim] fornekker sin religion, drep ham!»

Vi kunne fortsette å sitere mange andre hadither (utsagn av Muhammed) som beskriver de strengeste straffer, som halshogging, for frafall fra islam. På den annen side finnes det også utsagn om at frafall ikke straffes på denne måten. I ett tilfelle fortelles det om en beduin som hadde bekjent seg til islam, men så angret. Han fikk forlate Medina i live.

## TROSFRIHETEN ER ENVEISKJØRT

Alle muslimer oppfordres til å proselyttere. Å gjøre det en kan for å vinne ikke-muslimer for islam, er en religiøs plikt. Men det motsatte er ikke tillatt. En ikke-muslim tillates som hovedregel ikke i et islamsk samfunn å drive med misjon og proselyttering av muslimer. Det er en kriminell handling. Både den som prøver å vinne en muslim for en annen tro og den som forlater islam, en «murtadd», skal straffes.

## HENRETTELSE AV EN FRAFALLEN

Al-Azhar universitetet i Kairo har vært ansett som det viktigste sunni-islamske lærestedet. Der het det i en fatwa i forbindelse med at en muslimsk mann, Mohammed Hegazy, konverterte til kristen tro: «Siden han har forlatt islam, vil han få anledning til å uttrykke at han angret. Dersom han ikke angret, vil han bli drept i samsvar med rettighetene og forpliktelsene i islamsk lov.» Fatwaen sier at det samme gjelder barn som har blitt muslimer, men forlater islam igjen når de har nådd moden alder.

I november 2014 minnet Åpne Dørers nyhetstjeneste World Watch Monitor den verdensvide kirke på nytt om Hegazy. World Watch Monitor skrev at Hegazy hadde vendt om til kristen tro i 1998 da han var i tenårene. Ved dåpen tok han et nytt navn, Beshoy Armiya Boulos. Hans historie er, skrev World Watch Monitor, et eksempel på hvor vanskelig det er å konvertere fra islam til kristen tro i et muslimsk land, i dette tilfellet Egypt; hvordan reaksjonene kan være, hvilke «bevis» som kan fabrikeres mot en konvertitt, og hvor vanskelig en registrering av konverteringen kan være.

I 2007 forsøkte Mohammed Hegazy, som første egypter, å endre sin religiøse identitet fra muslim til kristen på sitt offisielle identitetskort. I Egypt inneholder identitetskortet en henvisning til vedkommendes religion. Å endre fra «kristen» til «muslim» er en enkel prosedyre, men å be regjeringen om å godta en muslims overgang til en annen religion er uhørt. Hegazy tok saken til rettssystemet. Da var Hegazy 24 år gammel og gift med en annen kristen konvertitt. Han og hans gravide kone Zeinab ønsket retten til å praktisere sin kristne tro åpenlyst og til å oppdra sine barn i den samme troen. Men siden verken Hegazy eller hans kone fikk endret religionstilhørighet i identitetsdokumentene sine, ble barna deres registrert som muslimer. Ekteparet har dermed ikke lov til å oppdra barna sine som kristne.

Da nyheten om frafallet fra islam og konverteringen til kristen tro ble kjent i Egypt i august 2007, ble Hegazy møtt av rasende muslimske ledere, advokater og journalister, som alle krevde ham

henrettet som en forneker av islam. Hans navn ble gjentatte ganger nevnt i nyhetene, saken ble behandlet i innenriksdepartementet, og den ble gjenstand for omfattende offentlig debatt, blant annet på tv. Hegazy og hans kone måtte gå i dekning, og i løpet av et par måneder ble hjemmet deres angrepet og vandalisert. Folk kastet ut parets eiendeler og satt fyr på dem. Da Hegazys sak ble ført i Kairo i januar 2008, brøt det ut slåsskamper i rettssalen. Rundt 20 muslimske advokater angrep parets advokat og ropte at Hegazys konvertering var bevis på et omfattende forsøk på å «kristne» det muslimske landet Egypt. Høringen var så kontroversiell at Hegazy ikke turte å møte opp personlig.

Saken dro ut, men Hegazy kunne ikke gi seg. Den voldsomme motstanden kom ikke som en overraskelse på ham. Han hadde flere ganger etter sin konvertering, som altså skjedde da han var tenåring, blitt arrestert når han leste Bibelen eller annen kristen litteratur. En gang han ble arrestert av politiet i Port Said, ble han torturert, og i 2002 sendte myndighetene ham til en leir hvor han gjennomgikk ti uker med undervisning i islam i et forsøk på å få ham til å vende tilbake til religionen. Selv om flere vestlige ambassader tilbød Hegazy asyl, avslo han dette og ville ikke forlate Egypt. Han var mer opptatt av å kjempe for retten til å konvertere enn av sin egen sikkerhet. Hans kone og deres barn reiste imidlertid fra Egypt og bosatte seg i Europa.

Mens Hegazy ventet på en rettskraftig dom, filmet han i 2013 en demonstrasjon for trosfrihet i byen Minya i Øvre Egypt. Den kristne andelen av befolkningen er stor i dette området, men like fullt er diskrimineringen av de kristne et stort problem. Han hadde ikke politiets «tillatelse» til å filme og ble arrestert. Etter å ha tilbrakt seks måneder i forvaring, dømte en lokal domstol Hegazy til fem år i fengsel og en bot på i underkant av fem hundre kroner. Dette utgjør omtrent to månedslønner. «Etterforskningen mot Hegazy beviste ingen ting», fortalte hans advokat, Karam Ghobrial, til World Watch Monitor. «Det finnes ingen bevis», sier han til påstandene fra statsadvokaten om at Hegazy var involvert i «aktiviteter som kan skade

statens offentlige interesser», eller at han «har spredt rykter og falske påstander» som skal ha «forstyrret den offentlige sikkerheten».

«Dommeren holdt Koranen opp mot Hegazy tre ganger under høringen, og advokat Karam Ghobrial mente at dommeren betraktet saken fra et religiøst ståsted. «Skampletten – hans omvendelse til kristendommen – er motivet for arrestasjonen», sa Ghobrial. Ledere for statens undersøkelses- og sikkerhetsorgan besluttet at Hegazy skulle overføres til Torafengselet. Han måtte forsvare seg mot anklager om å ha «fornærmet islam». Siden det er sensitivt å dekke enhver sak hvor en muslim har konvertert til kristendommen, var det ingen menneskerettighetsgrupper i Egypt som fulgte Hegazys sak», skrev World Watch Monitor.

I dokumentene som omtaler arrestasjonen, beskrev politimannen Amr Hassan Hegazy som en «konvertitt» som skal ha kommet til Minya «for å dekke det sekteristiske opprøret og forfølgelsen av de kristne». Hegazys advokat ble flere ganger nektet å møte sin klient. Under advokatens siste besøk fortalte Hegazy at han ble torturert og slått av vakter og polititjenestemenn i Torafengselet.

Fengselsledelsen etterkom ikke Hegazys skriftlige henstilling om å få en bibel, eller hans ønske om å kunne motta nattverd av en prest. Koptiske kristne som er fengslet for vanlige forbrytelser, har anledning til å få nattverd én gang i uken.

«Til tross for garantien om absolutt religiøs frihet for landets innbyggere i artikkel 64 i grunnloven av 2014, er Egypts lover basert på prinsippene om islamsk sharia», skrev World Watch Monitor. Selv om Egypt har skrevet under FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, som innebærer retten til å skifte tro og velge sin personlige tro etter egen overbevisning, blir muslimer nektet denne muligheten. Ikke-muslimer, derimot, kan lett konvertere til islam, med full støtte fra politiet og lovgivende myndigheter.

## DØDSSTRAFF OG ÆRESDRAP

De fleste og mest toneangivende islamske jurister, uavhengig av hvilket land de bor i, har ment at mannlige apostater bør straffes med døden, så sant de ikke lider av mentale forstyrrelser eller har konvertert under press. En kvinnelig apostat bør enten henrettes (ifølge Shafi'i-, Maliki- og Hanbali-retningene i sunni-islam) eller fengsles inntil hun vender tilbake til islam (ifølge Hanbali-retningen innen sunni-islam og sjia-teologer). Mange islamske lærde anser apostasi for å være «hudud», det vil si en forbrytelse mot Allah, og bør derfor straffes med døden. Det er Allah selv som krever det.

Det finnes imidlertid noen som tenker annerledes. Dersom en som er anklaget for apostasi vender tilbake ved å si fram den islamske trosbekjennelsen *shahada* – «Det er ingen gud uten Allah» – så skal han tilgis, og dommen overlates til Allah til dommens dag.

En vanlig tanke er at «riddah» er en forbrytelse også mot det muslimske samfunnet. Derfor skal eiendom og arv fratras en frafallen og gis til slektningene, ekteskap skal annulleres og barn skal tas fra den frafalne og oppdras av muslimer. I tilfeller der hele familien forlater islam, skal deres eiendeler overføres til det muslimske samfunnet.

I en undersøkelse Pew Research Center gjorde i 2008-2012, fremgår det at 79 prosent av Afghanistans befolkning støttet dødsstraff for «riddah». I Egypt og Malaysia var prosentandelen 86 og i Pakistan 74. Myndighetene i Saudi-Arabia og andre land på den arabiske halvøy tillot ikke at undersøkelsen ble gjennomført. Frafall fra islam straffes trolig med døden i langt større grad av familie, radikale muslimske grupper og lokalsamfunn enn av myndighetene. Og ofte våger ikke motstandere av denne praksisen å protestere, av frykt for at de også skal bli anklaget for «riddah».

Alle dem vi skal bli kjent med i denne boken, har begått «riddah». De er «murtadder» og derfor etter islamsk lære skyldige til døden.